

18 juni 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. S.S. van Gijn, advocaat te Amsterdam,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de congregatie Broeders F.I.C. (Broeders van Maastricht).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 4 november 2013. Op 31 december 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Provinciale Overste van voormelde congregatie.

Op 21 mei 2014 heeft te Utrecht een zitting in raadkamer achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Er is verder niemand verschenen.

Omdat klager door zijn gezondheidstoestand niet in staat was naar Utrecht te reizen, is hij op 21 maart 2014 door de onder dit advies genoemde voorzitter gehoord, waarvan een proces-verbaal is opgemaakt en aan het dossier toegevoegd. De Provinciaal Overste heeft bij brief ingekomen 7 april 2014 een reactie hierop gegeven en kenbaar gemaakt dat wat de congregatie betreft behandeling van de zaak op een reguliere zitting niet nodig is en de zaak verder schriftelijk kan worden afgedaan.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager bezocht de lagere [school] in [plaats], waar aangeklaagde leraar was in de 6^e klas. Klagers ouders leefden vanaf 1949 feitelijk gescheiden en klager heeft vanaf zijn tiende jaar zijn vader nooit meer gezien of gesproken. Aangeklaagde zou als broeder van de 6^e klas mede beslissen over de educatieve toekomst van klager en speelde in die zin een vaderrol en had, vooral voor de moeder van klager, een vertrouwensfunctie.

In de herfst van 1950, klager was toen 11 jaar oud, zorgde aangeklaagde ervoor dat hij na schooltijd met klager alleen in de klas achterbleef. Hij ging met klager voor het aquarium in de klas staan, en terwijl hij over de diverse visjes sprak, trok en duwde aangeklaagde klager

strak tussen zijn benen tegen zich aan. Op een gegeven moment werd klager door aangeklaagde omgedraaid en werd klager wederom tegen het lichaam van aangeklaagde aangeporst, klagers gezicht werd zo hard in de pij van aangeklaagde gedrukt dat klager het letterlijk benauwd kreeg. Aangeklaagde ging ook wel half zitten, waardoor zijn kruis tegen dat van klager kwam. De wisselingen van voorkant naar achterkant en terug vond verscheidene malen plaats. Klager voelde zich volkomen machteloos, niet bij machte het gebeuren te beëindigen. Intussen praatte de broeder door over visjes. Het meest onaangenaam vond klager de voorkant-tegen-voorkant positie, waarbij veel druk werd uitgeoefend bij het tegen elkaar persen van de lichamen, en in het bijzonder het gebied van de geslachtsdelen. Er was dan langere tijd stilte en benauwenis. Pas na langere tijd - 15 tot 30 minuten - kon klager loskomen, hij vermoedt dat aangeklaagde op dat moment was klaargekomen, en rende hij hard weg. Uit alle omstandigheden snapte klager dat het niet hoorde, mocht of kon en dat niemand het mocht weten. Het hele gebeuren werd door klager als vreemd en zeer onaangenaam ervaren.

Op de lagere school heeft dit misbruik 1 à 2 keer per week plaatsgevonden. In zijn middelbare schooltijd ging klager geregeld op bezoek in het broederhuis. Tijdens de vakanties is hij meermalen op dezelfde wijze door aangeklaagde misbruikt. Vanaf de tweede klas middelbare school - klager was toen 13 jaar oud - is het misbruik gestopt. Klager vermoedt dat aangeklaagde hem niet meer nodig had omdat klagers broertje nu bij aangeklaagde in de klas zat. Er is nooit met deze broer over gesproken. Hij is al overleden.

2.2. Klager kwam door het misbruik in een loyaliteitsconflict. Hij kon aanklaagde als vertrouwenspersoon van zijn moeder niet in diskrediet brengen bij haar, ze had het al moeilijk genoeg. Ook later heeft klager uit angst, schaamte en bezorgdheid zijn moeder nooit op de hoogte willen stellen van het misbruik.

Klager heeft zeer uitgebreid beschreven welke gevolgen het misbruik in zijn leven heeft gehad. Het meedragen van een geheim maakte eenzaam, het vanzelfsprekende vertrouwen in de mensen was verbroken, nabijheid van personen kon zeer onaangenaam zijn, er waren gevoelens van benauwenis en machteloosheid. Klager veranderde van een extravert kind in een introverte jongeman met gevoelens van onzekerheid en faalangst op vele terreinen van het leven, die intimiteit - lichamelijk en emotioneel- is gaan vermijden. Dit speelde ook in klagers volwassen leven, waar hij problematische verhoudingen ondervond met meerderen en overheden, vooral als hij zich in de knel voelde komen. Hij heeft vele malen een aanbod tot promoveren of een hogere positie te bekleden afgeslagen. Een en ander leidde tot herhaalde burn-out en tenslotte in een ernstige ME. Klager werd verdacht van opzettelijk werkverzuim en moest zich op straffe van ontslag laten opnemen in een psychiatrische inrichting waar hij gedurende 6 jaar opgenomen is geweest. Hijzelf legt een rechtstreeks verband tussen de opname en het seksueel misbruik in zijn jeugd. Klager vat het samen met: "Het misbruik en de nasleep hebben een overwegende invloed gehad op het verloop van mijn levensgang." Hij is uiteindelijk werk, status, geld, vrouw en vrienden kwijtgeraakt.

2.3. Klager ziet het indienen van een klacht als zijn maatschappelijke plicht. Hij beoogt met zijn klacht erkenning te krijgen van het seksueel misbruik en van het misbruik van vertrouwen, en genoegdoening en compensatie, mede in financiële vorm.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Aangeklaagde is op diverse plaatsen in het onderwijs werkzaam geweest, onder meer in [plaats], [plaats], [plaats] en [plaats]. Vanaf 1948 tot augustus 1955 werkte hij aan de [school]

aan de [straat] in [plaats]. Hij gaf tot en met het schooljaar 1954/1955 les aan de 6^e klas van deze school. De school stond formeel onder het kerkbestuur van de [parochie]. De feitelijke uitvoering, waaronder de bepaling van het beleid op school, en de benoeming en het ontslag van leraren was gedelegeerd aan het congregatiebestuur van de broeders. Het toezicht op de scholen werd uitgeoefend door een broeder-inspecteur. Deze was tevens adviseur van de algemene overste ter zake van onderwijsaangelegenheden. De broeder-inspecteur die toezicht uitoefende op de [school] in de tijd dat aangeklaagde er werkzaam was, is overleden. In zijn verslaggeving over de toestand van het onderwijs in de betreffende jaren wordt niets vermeld over enig seksueel misbruik dan wel over mogelijke misdrijvingen van aangeklaagde jegens de leerlingen.

De overste concludeert dat in de archieven geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik. Wel zijn klachten ontvangen van twee andere slachtoffers van seksueel misbruik door aangeklaagde, welke door de Congregatie zijn erkend en middels een mediationtraject met financiële compensatie zijn afgehandeld. Gelet hierop acht de overste het waarschijnlijk dat aangeklaagde ook in het geval van klager zich als broeder-religieus, leraar en vertrouwenspersoon heeft misdragen en seksueel misbruik heeft gepleegd. Overigens heeft de overste geen enkele reden om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. De overste wil de pijn erkennen die klager heeft geleden vanwege hetgeen hem is aangedaan door aangeklaagde en biedt oprechte verontschuldigen aan. Het seksueel misbruik had nooit mogen gebeuren, het is in strijd met alles waar de congregatie voor staat.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer zestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager moest in de zesde klas van de lagere school 1 à 2 keer per week nablijven. Aangeklaagde zette klager klem tussen zijn bovenbenen en wreef en perste klager dan 4 of 5 malen wisselend van positie van voor en van achter tegen zich aan, van voren ter hoogte van beider geslachtsdelen, totdat aangeklaagde na 15 tot 30 minuten (vermoedelijk) klaarkwam. Dit zette zich in het eerste jaar van de middelbare school van klager voort op soortgelijke wijze maar minder frequent. Het misbruik heeft in totaal circa 100 keer plaatsgehad.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de ondertekende verklaring als steunbewijs onder meldingsnummer 2010-0862, waarin de melder als zesde-klas leerling onder het mom van visjes voeren vele malen door aangeklaagde is betast waarbij

aangeklaagde 'er lustig op los masturbeerde'. Daarnaast is er een onder nummer 2011T378 gegrond verklaarde klacht over soortgelijk misbruik door aangeklaagde.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 11 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand met gezag en in wie hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over (het verzoek van klager om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Broeders F.I.C. (Broeders van Maastricht) de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 18 juni 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.